

Ніла Танатар,
зав. відділу НБУВ,
канд. біол. наук

Імідж Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у ЗМІ: контент-моніторинг традиційних та електронних джерел (2002–2007 рр.)

В огляді представлено дані контент-моніторингу ЗМІ за 2002–2007 рр. з метою відслідкування іміджу Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ). За досліджений період була сформована БД за ключовими цитатами публікацій, виявлених у традиційних та електронних виданнях, які представляли центральну та регіональну газетну періодику. Аналіз БД за тематичним наповненням дає підстави констатувати найбільший інтерес журналістів до бібліотечних фондів, насамперед до їх раритетних видань. У багатьох матеріалах висвітлювалася організація діяльності установи, її культурно-просвітницька робота та історія національної книгозбірні.

Ключові слова: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, контент-моніторинг, контент-аналіз.

This article represents the results of content-monitoring of the mass-media publications, spanning over the period of years 2002 to 2007, performed to study media-image of V. Vernadsky National Library of Ukraine (NBUV). A data base of keynote citations in printed and electronic media, of both central and regional level, was created. The analysis of the data base revealed that the media have the largest interest in representing funds of the library, especially its rarity editions. Large number of publications highlight operational principles of the library, its cultural and educational activities, the history of national book-collections. Content of the publications in the context of image-formation of NBUV in mass-media was studied after statistical analysis.

Keywords: V. Vernadsky National Library of Ukraine, content-monitoring, content-analysis.

Вступ

Протягом 2002–2007 рр. співробітниками Відділу організації та використання документального фонду Фонду президентів України велася робота з відслідковування іміджу бібліотек України у пресі [1–2]. Дане дослідження здійснювалося з використанням інноваційної технології контент-моніторингу газетної періодици. Його джерельною базою були нові надходження до газетного фонду Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (НБУВ), а у 2007 р. додалися електронні версії низки центральних та регіональних видань.

Відповідно до запропонованої технології в результаті щоденного контент-аналізу виявлених у друкованих та електронних ЗМІ тематичних матеріалів відбиралися ключові (щодо досліджуваних проблем) фрагменти публікацій та формувалися бази даних (БД). Оптимальний відбір ключових цитат забезпечувався розробленими для даного дослідження класифікаційними схемами, а їхня систематизація та сортування здійснювалися на основі семифасетної формули з відповідними кожній фасеті індексами, які відображали елементи багаторівневого класифікатора, модальність публікацій, назву та дату виходу першоджерела. Мето-

дика відбору та опрацювання матеріалів, що досліджувалися, описані у попередніх роботах [3–4].

Спеціально створені програмні засоби дали змогу започаткувати у тому ж 2002 р. інформаційно-аналітичну систему «Імідж бібліотечної справи та бібліотек України в газетній періодиці», яка протягом п'яти років щоденно поповнювалася новими записами. На основі цієї системи щомісяця готувалися та виставлялися на веб-сторінці НБУВ інформаційно-аналітичні огляди «Сьогодні наукових бібліотек України: прес-моніторинг газетних публікацій» [5–10]. З 2007 р. систему трансформували у вузькоспеціалізовану – «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського у дзеркалі традиційних та електронних ЗМІ».

Зупинимось на основних особливостях висвітлення газетними джерелами життєдіяльності найбільшої духовної скарбниці України.

Загальна інформація

У даній публікації аналізуються матеріали, виявлені протягом 2002–2007 рр. у традиційних (92 найменування) та електронних (34) ЗМІ, з яких 90 видань представляли центральну, а 36 – регіональну періодику. За означений період була сформова-

на БД, яка нараховувала 565 записів. Переважала інформація, опублікована в загальноукраїнській пресі (485). В регіональних виданнях було віднайдено 80 матеріалів.

Якщо розглядати конкретні джерела, то найчастіше про НБУВ друкував «Хрещатик» (49 публікацій), активними у висвітленні різних аспектів діяльності бібліотеки виявилися «Урядовий кур'єр» (28); «Киевские ведомости» (23); «Сегодня» (21); «Літературна Україна» (20); «Культура і життя» (19); «Дзеркало тижня» (18); «День» (17). Серед регіональних видань, які презентували роботу національної книгозбірні, були чернігівська «Деснянська правда» (5); луцька «Волинь» (4); тернопільське «Вільне життя» (4); «Кримська світлиця» (4); «Крымские известия» (3); львівські «Експрес» (3) та «Поступ» (3). У переважній більшості місцевих газет виявлено лише по декілька публікацій про НБУВ.

Вартий уваги розподіл записів БД за тематичними розділами. Протягом усіх років спостереження суттєво переважали публікації про бібліотечні фонди. Вони становлять половину (282) від загальної кількості відібраних матеріалів. У багатьох повідомленнях преси йшлося про організацію бібліотечної справи та культурно-просвітницьку роботу установи (по 90). Небайдужими були журналісти до історії НБУВ (33).

Із структурних підрозділів бібліотеки найбільше представленим у пресі виявився Інститут рукопису, насамперед завдячуючи його унікальним фондам (72). Велику увагу журналісти приділили також рідкісним та цінним виданням Інституту української книги (37), жваве обговорення в газетній періодиці викликав Фонд президентів України, найцікавіші матеріали з нього періодично експонуються для відвідувачів бібліотеки (19). Багато цінної інформації можна почерпнути із повідомлень, присвячених газетним фондам СІАЗ (13), Центру бібліотечно-інформаційних технологій книгозбірні (11).

Резонансу у ЗМІ набули події, пов'язані з аварією системи теплопостачання Філії № 1 у 2002 р. та подоланням її наслідків (67). Серед культурно-просвітницьких заходів національної книгозбірні журналісти виділяли і всебічно висвітлювали різноманітні виставки (66), зустрічі, вечори, презентації (24) за участю Культурно-просвітницького центру та інших структурних підрозділів установи. Преса акцентувала увагу своїх читачів також на поповненні фондів книгозбірні (24), технічному стані центральної споруди бібліотеки (23), на особистостях, які були фундаторами та сподвижниками ду-

ховної скарбниці України (23). Не забували журналісти порушувати питання, пов'язані з фінансуванням установи (15) та увагою до неї державної влади (19), у т. ч. на рівні законодавчих актів (6).

Контент-аналіз публікацій

Дослідження змісту газетних матеріалів у хронологічному порядку дало таку картину.

Організація бібліотечної справи

Діяльність найбільшої книгозбірні України, її сучасний стан ґрунтовно і всебічно представлений у публікаціях та інтерв'ю Генерального директора, академіка НАНУ О. Онищенка. НБУВ – не лише найбільший інформаційний центр України, а й одне з найповніших книжкових зібрань світу. Ця духовна скарбниця входить до десятка найбільших книгозбірень світу. Бібліотекою щорічно користуються майже півмільйона читачів, яким видають до 4 мільйонів видань. Щодня їх приходить в установу до півтори тисячі. Відвідувачів обслуговують у 16 галузевих та спеціалізованих залах основного комплексу, а також у 6 залах філії, де розміщено найбільше в Україні зібрання газет, рукописів, стародруків і рідкісних видань, естампів і репродукцій, нот, зібрання юдаїки, а також значна частина архівного фонду НАНУ. Загалом бібліотека має 3 корпуси та 23 читальні зали. Більшість відвідувачів – науковці, аспіранти, студенти. Щорічно до бібліотеки надходить 160–180 тис. документів («Хрещатик», 17.10.2003). Колектив тісно співпрацює та веде обмін інформацією з понад 1600 бібліотеками різних країн світу. Як зазначив О. Онищенко в інтерв'ю газеті «Магістраль» (07.04.2005), фонди установи налічують майже 15 млн. видань: книжок, газет, журналів, рукописів та інших документів. Тут зберігається практично все, що створено в Україні за весь період існування писемності – від тисячолітніх рукописів до сучасних електронних видань. Основний корпус установи – 27-поверховий комплекс на 35,7 тис. квадратних метрів.

Головне для бібліотеки – мати потужний ресурс для максимально повного задоволення потреб та інтересів її читачів. Тому в книгозбірні створено солідний, цікавий та змістовно насичений веб-сайт, котрим користуються у 3–5 разів більше читачів, аніж традиційними інформаційними ресурсами. З 1994 р. впроваджено електронний каталог, до послуг читачів великі бібліографічні й реферативні БД, готується та видається щоквартальний

журнал «Джерело», в якому реферується вся наукова література, що виходить в Україні («Світ», жовтень 2006). Крім традиційних бібліотечних підрозділів, до структури установи входять: Фонд Президентів України, Національна юридична бібліотека, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, Інститут бібліотекознавства, Інститут української книги, Інститут рукопису, Інститут архівознавства, Інститут біографічних досліджень, Центр бібліотечно-інформаційних технологій, Центр консервації та реставрації, Науково-видавничий центр.

Вкрай важливо щоб цей величезний комплекс діяв на високому рівні, постійно поповнювалися бібліотечні фонди, велися активні пошуки коштів для передплати української та зарубіжної наукової періодики, публікацій провідних видавництв світу. Проблема поповнення фондів ускладнюється тим, що багато установ і видавництв ігнорують закон України про обов'язкові примірники. Електронні видання також підпадають під цей закон («Україна молода», 30.09.2006). Серед пріоритетних завдань бібліотеки – збереження інформації, переведення літератури на електронні носії, охорона фонду бібліотеки. Велика увага приділяється нарощуванню кадрового потенціалу бібліотеки. Сучасні бібліотеки є центром науки, освіти, культури, доступу до світових інформаційних ресурсів. Інформаційний вибух, різноманітність джерел, видів та носіїв інформації вимагають від бібліотекаря високої кваліфікації, всебічної орієнтації в інформаційному просторі. Тому бібліотекар сьогодні – це синтетична, комплексна професія. Потрібно водночас бути бібліографом, документознавцем, наукознавцем, інтернет-навігатором, консультантом, порадиником. Як вважає генеральний директор, знання інформаційних систем, іноземних мов, орієнтація у суспільному прогресі мають бути невід'ємними характеристиками хранителя духовної скарбниці України.

З'їзди, конференції

Щороку у жовтні на базі головної книгозбірні країни проводяться міжнародні конференції з фундаментальних проблем бібліотечної галузі. Тематика конференцій відбиває різні напрями діяльності бібліотек у сучасних умовах. Так, на конференції 2002 р. розглядався комплекс питань, пов'язаних з трансформацією поняття «Професійного іміджу бібліотекаря інформаційного суспільства» («Шкільний світ», листопад, 2002). «Інноваційна діяльність – стратегічний напрям роз-

витку бібліотек» – гасло конференції, яка відбулася у жовтні 2003 р. («Хрещатик», 08.10.2003). Проте її учасники відзначили, що стан, в якому перебувають сьогодні бібліотеки, не влаштовує ні центри знань та інформації, ні державу, яка прагне стати повноцінним учасником світового інформаційного процесу. Тому на форумі були вироблені рекомендації, адресовані владним структурам, для прийняття відповідних рішень («Урядовий кур'єр», 11.10.2003). Бібліотека виступає ключовою ланкою науково-інформаційного супроводу процесів трансформації суспільства. Це засвідчила конференція, яка проходила у жовтні 2004 р. під назвою «Бібліотеки та інформаційні центри в системі наукового супроводу суспільних реформ» («Хрещатик», 13.10.2004; «Культура і життя», 17.11.2004). Пріоритетом наукового зібрання у жовтні 2005 р. стали «Інтелектуальні інформаційні технології у бібліотечній справі» («Киевские ведомости», 12.10.2005). Учасники міжнародної конференції у жовтні 2007 р. сконцентрували увагу на «Інтернет/Екстранет ресурсах у наукових бібліотеках» («Урядовий кур'єр», 12.10.2007).

Серед інших наукових заходів НБУВ преса відзначила конференцію, приурочену 13-й річниці незалежності України «Проблеми розвитку української державності на сучасному етапі» («Українське слово», 01–07.09.2004), науково-просвітницьку конференцію до 60-річчя визволення України від німецько-фашистських окупантів («Хрещатик», 03.11.2004) та конференцію з нагоди 130-річчя від дня народження Сергія Єфремова, громадського діяча, заступника голови Української Центральної Ради, літературознавця, академіка, віце-президента Всеукраїнської академії наук (ВУАН) («Дзеркало тижня», 07–12.10.2006).

Повідомляли газети й про традиційні для бібліотеки читання, присвячені популяризації наукового доробку першого президента Української Академії наук, генія планетарного масштабу В. Вернадського. Усі його ідеї й донині є невичерпним джерелом наукових пошуків для багатьох сучасних дослідників. Тому Національна бібліотека України, яка носить ім'я цієї видатної постаті, й комісія Національної академії наук України з розроблення наукової спадщини В. Вернадського щороку проводять читання, присвячені певній темі з доробку вченого. Серед відзначених газетами тем таких читань були «Природа і ми» («Хрещатик», 20.03.2002); «Проблеми енергетики крізь призму сучасності» («Хрещатик», 15.03.2005).

Міжнародна співпраця

Про високий статус НБУВ свідчить міжнародна співпраця, яка проявлялася в спільних з іншими країнами заходах (конференції, зустрічі, презентації, виставки) та була висвітлена в українській пресі. Ось її коротка хронологія.

Своєрідним засобом об'єднання націй назвав Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні Карлос Паскуаль виставку «Заголовки історії», відкриту у національній книгозбірні. Експозиція представляла 50 плакатів-репродукцій перших сторінок американських та інших газет з репортажами про жахливі події 11 вересня 2001 р. Експонати надані музеєм засобів масової інформації у Вашингтоні «Ньюзеумом» за фінансової підтримки позапартійної фундації «Фрідом форум», яка відстоює свободу слова у всьому світі («Київ-експрес», 11.03.2002; «Київские ведомости», 13.03.2002; «Кримська світлиця», 22.03.2002). Серед інших заходів установи – презентація книжки австрійського письменника Роберта Музіля «Сум'яття вихованця Терлеса» за підтримки Відомства Федерального канцлера Республіки Австрії («Молодь України», 12.02.2002).

З нагоди «Року Польщі в Україні» (2004) в НБУВ були організовані книжково-інформаційна виставка «Україна – Польща: історія та сьогодення» і круглий стіл «УкраїнаПольща: європейське сусідство». Під час науково-практичної конференції за «круглим столом» обговорювалися результати роботи українсько-польської комісії з порівняння і координації змісту підручників, передусім – з історії наших країн. Розглядалися різні аспекти українсько-польської культурної співпраці в епоху ренесансу, бароко, а також у XIX–XX ст. і на початку III тисячоліття. В рамках цих заходів відбулася презентація наукових праць українських авторів, присвячених українсько-польським відносинам («Київський вестник», 22.05.2004). Важливим заходом Днів науки Республіки Македонія в Україні стала міжнародна наукова конференція «Роль науки в соціальній трансформації суспільства України і Республіки Македонія», яка відбулася того ж року в НБУВ. На ній виступили провідні вчені обох країн («Українське слово», 21–27.07.2004). До концептуальних проблем наукового аналізу трансформації українського суспільства привернув увагу учасників форуму академік НАНУ О. Онищенко («Світ», липень 2004). В ці ж дні працювала книжково-ілюстративна виставка «Республіка Македонія: історія, наука, культура, освіта», підготовлена співробітниками

Культурно-просвітницького центру НБУВ. Результатом усіх цих заходів стало підписання угоди про співпрацю між Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського і Народною і університетською бібліотекою «Св. Климент Орхидський». У фотоекспозиції, присвяченій 55-річчю заснування Китайської Народної Республіки (2004), було представлено 58 праць майстрів Піднебесної. Її відвідувачі побачили, крім мальовничих пейзажів, найбільші індустріальні міста. Як зазначив посол Китаю в Україні Яо Пейшен, китайці прагнуть, щоб українці знали більше про їхню державу («Хрещатик», 06.10.2004).

Наступного 2005 р. проводилася наукова конференція під назвою «Україно-сербські історико-культурні взаємозв'язки», в рамках якої діяла книжково-інформаційна виставка. Головна мета конференції – сприяння розвитку давніх традицій, реалізація культурних, наукових проєктів, зміцнення дружби між українцями і сербами («Хрещатик», 23.06.2005). Важливою подією свята стало підписання угоди про співпрацю між Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського і Національною бібліотекою Сербії («Урядовий кур'єр», 01.07.2005) По-різному сприйняли ЗМІ проєкт македонських митців (художника Владіміра Георгієвських і дизайнера Кокану Гчева), представлений у НБУВ того ж року за сприяння Міністерства культури та МЗС Республіки Македонія («Хрещатик», 06.07.2005; «День», 08.07.2005). Відгукнулася преса на виставку, приурочену до 30-ї річниці підписання Заключного акта Конференції з безпеки та співробітництва в Європі за сприяння посольства Фінляндії в Україні, яка експонувалася в національній книгозбірні у 2005 р. («Голос України», 21.09.2005; «День», 21.09.2005; «Хрещатик», 21.09.2005).

Міжнародна наукова конференція «Слов'янство і національно-культурні процеси XXI століття» до Дня слов'янської писемності та мови зібрала у 2006 р. провідних вітчизняних і закордонних вчених, а також представників посольств слов'янських країн, акредитованих в Україні («Хрещатик», 25.05.2006). Журналісти також відзначили ініціативу НБУВ у проведенні «круглого столу» «Україна – Грузія: культурно-історичні взаємозв'язки» в рамках офіційного закриття Року Грузії в Україні («Дело», 13.01.2006; «Київские ведомости», 19.01.2006).

До 800-річчя з часу заснування Великої Монгольської Держави НБУВ спільно з інформ-агентством «Монцаме» у 2006 р. влаштувала книжково-інформаційну та фотовиставку, які ознайомили відвідувачів бібліотеки з минулим та сучасним Монголії.

Як зауважив посол Монголії в Україні Баасансурен Тугалхуу, ця виставка – доказ співробітництва наших країн в інформаційній сфері та у галузі мистецтва і культури («Урядовий кур'єр», 20.04.2006).

Наступного 2007 р. на базі національної книгозбірні відбулася міжнародна наукова конференція «Україна – Узбекистан: паралелі історичного шляху і магістралі співробітництва у XXI столітті». Учасникам дійства було представлено книжково-інформаційну та художню виставки, тематика яких стосувалася розвитку Узбецької держави. У рамках заходів підписано угоду про науково-інформаційне співробітництво між Національною бібліотекою Узбекистану імені Алішера Навої і Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського («Голос України», 02.02.2007; «Урядовий кур'єр»; 06.02.2007, «Слово Просвіти», 15–21.03.2007).

Культурно-просвітницька діяльність

Багато матеріалів преси присвячено культурно-просвітницькій діяльності НБУВ (90). Деякі заходи вже згадувалися у розділі «Міжнародна співпраця». На інших коротко зупинимося, дотримуючись хронології.

Зустрічі, вечори, презентації

Серед напрямів культурно-просвітницької роботи НБУВ, висвітлених пресою: презентації перевидання Біблії, україномовний варіант якої був свого часу підготовлений П. Кулішем, І. Полюєм та І. Нечуєм-Левицьким; книги «Ганна Барвінок. Збірник. До 170-річчя від дня народження» («Хрещатик», 27.02.2002; «Народна армія», 02.03.2002; «Літературна Україна», 23.05.2002; 12.10.2004), першого академічного видання Пересопницького Євангелія («Вільне слово», 22.05.2002), праці Василя Шендеровського «Нехай не гасне світ науки» про долі 53-х геніїв несправедливо забутих на Батьківщині («Українське слово», 02–08.06.2004; «Сьогодні», 15.10.2003; «Хрещатик», 21.10.2003), фототипічного видання старослов'янською з перекладом сучасною українською мовою книги Данила Братковського «Світ, по частинах розглянутий» («Літературна Україна», 30.09.2004; «Волинь», 05.10.2004; «Українське слово, 06–12.10.2004»); фундаментального бібліографічного дослідження Богдана Ясинського «Літературно-науковий вісник. Покажчик змісту. Том 1–109 (1898–1932)», що побачило світ у видавництві «Смолоскип» («Український форум», 30.03.2004; «Думська площа», 21.05.2004). Серед інших, виділених пресою заходів – літературно-мистецький вечір на честь Максима Рильського

«За картинами часу. Максим Рильський. Збережена традиція української духовності і культури. Одвічні джерела духовності» («Культура і життя», 28.06.2006), День відкритих дверей у рамках фестивалю, приуроченого до Дня науки. У програмі даного науково-рекламного заходу – проведення круглого столу «Бібліотечна наука в Україні та її роль у формуванні суспільства знань»; дискусії між провідними вченими та спеціалістами-практиками бібліотечно-інформаційної галузі; презентація досягнень вітчизняної бібліотечної науки («Урядовий кур'єр», 18.05.2007).

Виставки

Найчастіше журналісти інформували своїх читачів про різноманітні виставки, які влаштовувалися в національній книгозбірні. Як повідомляли газети («Хрещатик», 11.12.2002; «Україна-бізнес», 11–18.03.2003), урочиста інтерпріза та виставка стали кульмінацією святкування 10-річчя видавництва Соломії Павличко «Основи», яке активно співпрацює з бібліотекою у справі пропагування книги. Для гостей та користувачів НБУВ була розгорнута експозиція робіт образотворчого мистецтва самобутніх художників-інвалідів «Ми духом незламні». Добра традиція – вшановувати і вітати у своїх стінах митців-інвалідів – продовжилася персональною виставкою художніх робіт Наталії Збиковської («Соціальна політика», 09.04.2003). Серед інших експонатів бібліотеки, відзначених пресою, – виставка традиційної іранської мініатюри Арези Загаріян «Спроба злету» («Хрещатик», 14.03.2003; «Сільський час», 18.04.2003), експозиції 17 робіт червоноградського митця Ярослава Гладкого («Голос Донбасса», 03.04.2003; «Демократична Україна», 06.06.2003), виставка «Акварелі Ігоря Голубицького» («Народна армія», 28.08.2003), персональні виставки робіт вишивальниць Катерини Романенко («Слово Просвіти», 19–25.02.2003) та Лариси Шустерман («Хрещатик», 26.09.2003).

«Любіть Україну» – перший рядок відомого вірша Володимира Сосюри став назвою фотовиставки, яка відбулася 2004 р. в НБУВ з нагоди 85-річчя Соборності України («Демократична Україна», 24.02.2004). Майже сотня кращих робіт 20 учасників конкурсу була представлена на цій виставці («Хрещатик», 21.01.2004; 23.01.2004, «Киевские ведомости», 22.01.2004; «Голос України», 24.01.2004). З нагоди 13-ї річниці незалежності в національній книгозбірні було розгорнуто фото- та книжково-ілюстративну виставку «Ми з України», підпорядковану концепції – відновити справедли-

вість щодо тих, хто не з власної волі опинився поза межами Батьківщини («Голос України», 20.08.2004; «Демократична Україна», 21.08.2004; «Українське слово», 01–07.09.2004; «Літературна Україна», 23.09.2004).

Як відзначило «Українське слово» (26.01–01.02.2005), досить дотепно вчинили ініціатори виставки, організованої НБУВ на початку 2005 р., назвавши її «Помаранчева революція-2004». У відвідувачів цієї експозиції склалося враження, що вони ніби знову потрапили на Майдан у його найбурхливіші дні («За нашу Україну», 28.01.2005; «Культура і життя», 20.04.2005).

Згідно з інформацією «Урядового кур'єра» (07.03.2006), національна книгозбірня у 2006 р. розпочала новий цикл науково-інформаційних та культурно-масових заходів «Гендерне коло України ХХІ століття: культура та майбутнє держави». Організатором першого культурно-масового форуму «Гендерне коло України-2006» разом з бібліотекою виступила Київська організація Національної спілки художників України. Організована фотовиставка розповідала про жінку, її проблеми. Що характерно, її авторами були жінки. Експозиція представляла 600 світлин майже 60 авторів. Роботи надійшли із усіх областей України, а ще із Америки, Канади, Англії («Вільне життя», 24.03.2006; «Освіта України», 28.03.2006).

Бібліотечні фонди

Як уже зазначалося, преса приділяла найбільшу увагу бібліотечним фондам (282). Докладніше зупинимося на цих матеріалах. Кожен із років, що досліджувався, відрізнявся від інших як співвідношенням публікацій про бібліотечні фонди щодо загальної їх кількості (2002 р. – 103:131; 2003 р. – 40:122; 2004 р. – 38:89; 2005 р. – 42:77; 2006 р. – 31:81; 2007 р. – 29:65), так і змістом тематичних рубрик, котрий свідчив про інтерес журналістів до тих чи інших подій, що відбувалися в книгозбірні. Перший у хронологічному порядку 2002 р. «відзначився» найбільшою кількістю газетних матеріалів про фонди НБУВ (103) з переважанням повідомлень про аварію, викликану проривом труби в теплоцентралі Філії № 1, внаслідок якої зазнала ушкоджень певна частина фондів (65) («Сьогодні», 26.10.2002; «Львівська газета», 29.10.2002; «Комсомольська правда в Україні», 30.10.2002; «Столичка», 31.10.2002; «Хрещатик», 31.10.2002; «Рівне експрес», 31.10.2002; «Український південь», 31.10.2002; «Волинь», 01.11.2002; «Сіверщина»,

01.11.2002; «День», 01.11.2002; «Україна молода», 01.11.2002; «Київ сьогодні», 01–08.01.2002; «Слово Просвіти», 08–14.11.2002; «Донецчина», 07.11.2002). Газети інформували громадськість про хід відновлювальних робіт, про зовнішню допомогу в ліквідації наслідків аварії. Найпершими відгукнулися: Київська міська державна адміністрація (виділила 260 тис. грн. на ремонт мережі опалення), трести «Київміськбуд-1», № 2, № 4, Управління будівництва і Енергоспецремонт «Київенерго», Міжнародний аеропорт «Жуляни», Міністерство оборони України, Міністерство з надзвичайних ситуацій, Національна комісія України у справах ЮНЕСКО, Державний комітет архівів України, Посольство США в Україні (виділило грант на суму 5 тис. дол.). Від Академії наук України бібліотека отримала 500 тис. грн. («Вечірній Київ», 30.10.2002; 01.11.2002; «Киевские ведомости», 30.10.2002; 09.11.2002; «Літературна Україна», 14.11.2002). Широкого резонансу у пресі набуло рішення ЮНЕСКО передати НБУВ 25 тис. євро для закупівлі необхідного обладнання на відновлення раритетів, що постраждали під час аварії («Літературна Україна», 14.11.2002; «Правда України», 19.11.2002; «Киевские ведомости», 19.11.2002; «Сьогодні», 19.11.2002; 06.12.2002; «Україна молода», 19.11.2002; «Столичка», 20.11.2002; 29.11.2002; «Робітничка газета», 28.11.2002; «Хрещатик», 28.11.2002; «Вечірній Київ», 29.11.2002; «Київська правда», 29.11.2002; «Сільський час», 29.11.2002; «Київський вісник», 03.12.2002). Зацікавив журналістів унікальний експеримент українських вчених з просушування промоклих під час аварії книг («Сьогодні», 06.12.2002). У деяких виданнях навіть почав проглядатися аналіз реального стану бібліотечної галузі України («Урядовий кур'єр», 01.11.2002; «Робітничка газета», 05.12.2002).

Законодавчі акти

У контексті згадуваних подій преса звернула увагу на Розпорядження Президента України створити комісію з комплексного обстеження стану фондів бібліотек, архівів та музеїв України. Як зазначають видання, своїм розпорядженням глава держави також доручив Кабінетові Міністрів України надати Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського організаційну та фінансову допомогу у ліквідації наслідків аварії («Світ», 00.11.2002; «Столичка», 02.11.2002; «Урядовий кур'єр», 02.11.2002; «Одеський вестник», 02.11.2002; «Київський вісник», 05.11.2002; «День», 05.11.2002; «Правда Житомирщини», 20–27.11.2002). 2003 р. Газетні джерела повідомили також про звернення Голови Верховної

Ради України Володимира Литвина до Президента України Леоніда Кучми з проханням взяти під патронат заходи щодо розвитку національної книгозбірні. В опублікованому пресою листі В. Литвин звертав увагу Президента «на таку загальнодержавну цінність, якою є Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського» («Голос України», 07.06.2003; «День», 07.06.2003). Зважаючи на величезне значення книгозбірні для інформаційного забезпечення населення, а також з метою поліпшення умов діяльності, більш ефективного збереження і використання її інформаційного потенціалу, коментували видання, Президент України підписав Розпорядження «Про заходи щодо удосконалення діяльності НБУВ». Глава держави зобов'язав Уряд України розробити, із залученням НАНУ, і затвердити до 01.04.2004 р. Державну програму розвитку НБУВ на 2005–2010 роки, якою передбачити, зокрема, заходи щодо забезпечення подальшого розвитку науково-інформаційної діяльності книгозбірні, її комплексної комп'ютеризації, розширення інформаційних мереж і телекомунікаційних систем для інформаційного обміну, входження у світові глобальні комп'ютерні мережі, об'єднання та забезпечення доступності бібліотечних ресурсів; заходи, спрямовані на збереження рукописів, стародруків, рідкісних видань на новітніх носіях інформації; будівництво додаткового корпусу національної бібліотеки та оснащення його сучасною інфраструктурою («Світ», 00.12.2003; «2000», 05.12.2003; «Урядовий кур'єр», 10.12.2002). 2004 р. заступник глави Адміністрації Президента В. Базів на брифінгу повідомив про затвердження Урядом України Державної програми розвитку бібліотеки на 2005–2010 роки, в якій враховано всі вимоги Президента України, зокрема щодо комплексної комп'ютеризації нашої бібліотеки та розширення інформаційних мереж і телекомунікаційних систем. Він також відзначив, що передбачено будівництво додаткового корпусу бібліотеки та його оснащення за окремою програмою НАНУ («Урядовий кур'єр», 26.10.2004).

Інститут рукопису

У період, що досліджувався, велику увагу преса приділила унікальним фондам НБУВ, які зберігаються в Інституті рукопису, насамперед, національній гордості українського народу – Пересопницькому Євангелію. Як повідомив «Урядовий кур'єр» (21.02.2003), цей шедевр староукраїнської літературної мови і мистецтва після війни виявив у Києво-Печерській лаврі професор С. Маслов, і його

зусиллями 24 грудня 1948 р. унікальна історична пам'ятка за інвентарним номером 15552 була передана на вічне зберігання у фонди НБУВ. Пересопницьке Євангеліє – розкішний фоліант вагою 9 кг 300 г. написаний так званим пізнім уставом на пергаменті форматом 380x240 мм. Він складається з 482 аркушів, деякі сторінки прикрашено чудовим орнаментом. Є кольорові мініатюри святих Матвія, Іоанна, Луки і Марка – авторів Євангелій. За красою й багатством оформлення ця книга не має рівних собі серед українських рукописів («Український форум», 30.07.2003). А перекладали її з грецької на давню українську упродовж 1556–1561 рр., розпочавши працю у Свято-Троїцькому монастирі села Двірці (тепер Львівська обл.) за розпорядженням ігумені Парасковії (княгині Анастасії Заславської), потім продовжили і закінчили роботу у місті Пересопниця (тепер Рівненська обл.) в монастирі Різдва Богородиці. Працювали над Євангелієм Михайло Василієвич – син протопопа із міста Сянока (тепер Польща) та ігумен місцевого монастиря Григорій. Сьогодні ця духовна святиня українського народу набула значення політичного символу нації – на Пересопницькому Євангелії під час інавгурації присягають президенти незалежної України. Інавгурація Президента В. Ющенко у 2005 р. на вірність своєму народові призвела до рекордної кількості публікацій про найвизначнішу рукописну пам'ятку староукраїнської мови і середньовічного мистецтва (21). У замітках подавалася історія написання, особливості оформлення та зберігання реліквії («Волинь», 20.01.2005; «Комсомольская правда в Украине» 21.01.2005; «Газета по-київськи», 24.01.2005; «Голос України», 25.01.2005; «Деснянська правда», 25.01.2005; «Робітнича газета», 26.01.2005; 24.06.2005; «Труд–Україна», 26–28.01.2005; «Новини Вінниччини», 26.01.2005; «За нашу Україну», 28.01.2005; «Київській телеграфу», 28.01–03.02.2005; «Українське слово», 02–08.02.2005; «Індустріальное Запорож'є: Панорама», 03.02.2005; «Деснянська правда», 03.02.2005; «Подільські вісті», 11.02.2005; «Вісті Центральної спілки споживчих товариств України», 21.04.2005; «Вечірня Полтава», 26.05.2005; «Культура і життя», 07.12.2005). Цікава сама історія національної святині. Після перебування у кількох волинських монастирях вона потрапила до гетьмана Івана Мазепи, який у 1701 р. подарував творіння Вознесенському монастирю у Переяславі. Звідти книгу перенесли у Переяславську духовну семінарію, де навчався Григорій Сковорода. Тут вона зберігалася доти, поки у 1837 р. її не знайшов український вче-

ний, друг Тараса Шевченка, Йосип Бодяньський. Він уперше дав книзі належну оцінку, і вчений світ дізнався про унікальний рукописний витвір. Потім із Переяслава Євангеліє потрапляє у Полтавську єпархію. І в радянський довоєнний час воно перебувало у Полтавському краєзнавчому музеї («Вечірні Черкаси», 02.02.2005). Під час Другої світової війни Пересопницьке Євангеліє перевезли до Башкирії, а у 1947 р. повернули в Україну (Народна армія, 04.02.2005).

На шпальтах газет 2006 р. знову згадується раритет Національної книгозбірні – Пересопницьке Євангеліє. Цього разу йдеться про те, що в наші дні спільними зусиллями науковців Інституту української мови НАНУ та Інституту рукопису НБУВ, за технічної допомоги Українського мовно-інформаційного фонду, був виданий транслітерований переклад української святини з супроводжуючими його науковими дослідженнями («Дзеркало тижня», 29.07–04.08.2006; «Літературна Україна», 31.08.2006). У наступному році з'явилися повідомлення про ініціативу Української православної церкви та Національної Академії наук стосовно підготовки факсимільного видання цієї рукописної пам'ятки середини XVI ст. («Демократична Україна», 16.11.2007).

На сторінках газет у роки, що досліджувалися, згадувалися й інші раритети Інституту рукопису. Як зазначає «Сьогодні» (02.10.2002), найдавніші письмена, які зберігаються в цьому структурному підрозділі НБУВ, написані на маленьких глиняних дощечках і датовані III ст. до н.е. На восковій табличці текст написано за допомогою рога невідомого звіра. Що там написано – розшифрувати поки що не вдалося. Така сама історія і з рукописом на корі дерева, тобто на лубі, складеним гармонікою. Цікавим є рукопис на 138-ми вузьких і довгих пальмових листочках, де викладено основи буддизму. В XVII ст. їх склали віялом. На київських пергаментях IX–X ст. церковний текст написаний глаголицею. За свідченням іншого джерела («Дзеркало тижня», 29.07–04.08.2006), у фондах Інституту рукопису можна знайти все – від глиняних клинописних табличок до султанських грамот, гетьманських універсалів, нотних манускриптів, студентських кужбушків. Із унікальних рукописів фонду цього Інституту його директор, чл.-кор. НАНУ Любов Дубровіна відзначила: «Київські глаголичні листки» IX ст., рукопис церковно-літературної пам'ятки XII ст. «Кієво-Печерський патерик», Службник-требник Петра Могили з його особистими записами, грецьке Нікомедійське

Євангеліє XII ст. й ілюстровану пам'ятку латинського походження Якоба Де-Цесоллі «Лібер де морібус», де описано звичаї Західної Європи XV ст. «Дзеркало тижня» (03–07.03.2007) не забуло згадати про головну перлину фонду юдаїки – фоноколекцію єврейської музичної фольклористики 1912–1948 рр.

Інститут української книги

Унікальні фонди структурних підрозділів Інституту української книги також не лишалися поза увагою ЗМІ. Преса повідомила, що у березні 2002 р. бібліотека поповнилася рідкісним виданням, надрукованим на рубежі XVIII–XIX ст. Це старообрядницький Каноник, віднайдений у 30-кілометровій зоні відчуження Чорнобильської АЕС («Києвские ведомости», 27.03.2002; «Вечерние вести», 29.03.2002; «Аргументы и факты в Украине», 00.04.2002). Його передали НБУВ працівники Служби безпеки України Київської області («Деснянська правда», 28.03.2002; «Київський вісник», 30.03.2002; «Київська правда», 12.04.2002; «Хрещатик», 12.04.2002; 16.04.2002).

Гордістю бібліотеки є понад 500 інкунабул – першодруків XV ст., зовні схожих на рукописні книги, а також багатий фонд стародруків, виданих до 1830 р. («Києвские ведомости», 19.11.2002). За інформацією «Сьогодні» (02.10.2004), у **Відділі стародруків та рідкісних видань** зберігається 55 тис. стародавніх книг. Тут є і художня література, і політичні памфлети, і географічні карти, і наукові твори, і так звані «підносні книги» – їх «підносили» імператорові для читання, тому оформляли надзвичайно гарно, виділяли на них дуже якісний папір. Найдавнішій друкованій книзі у книжкових колекціях України – «Трактату розуму і сумління» вченого богослова М. Краковського – понад 500 років («Метро-Обозрение», 24.04.2002). Із книг-гігантів виділяються «Декрети Граціана» (вага майже 12 кг), видані в 1472 р. у Страсбурзі (Франція).

Приватні колекції, серед яких родинні бібліотеки Потоцьких і Вишневецьких, розміщені окремо у **Відділі бібліотечних видань та історичних колекцій** («Сьогодні», 02.10.2004)

У **Відділі формування музичного фонду** зберігається єдина в Україні приватна нотна бібліотека XVIII ст. – колекція Розумовських та інші раритетні нотні видання («Говорить і показує Україна», 20.03.2003; «Бизнес», 04.08.2004; «Києвские ведомости», 15.09.2004; «День», 16.11.2006). Характерно, що зібрання містить унікальні каталоги того часу, які самі по собі є значущим пластом світо-

вої музичної культури. На сьогодні в колекції нарахується 1700 одиниць зберігання, де представлені всі жанри музики XVIII ст. До зібрання також входить близько 50 єдиних у світі примірників видань. Поряд з друкованими колекція містить рукописні копії нот. Деякі колекційні ноти були першими або прижиттєвими виданнями авторів. Серед раритетів – видання творів Тартіні, Кареллі, Гайдна, Моцарта, синів Баха. На титульних аркушах багатьох нот є гравюри-ілюстрації. Майже про кожний примірник можна розповісти захоплюючу історію, але поки розкритих загадок лише кілька. Саме цій темі присвячена ґрунтовна монографія (644 стор. формату А-4) завідувачки відділу Лариси Івченко «Реконструкція нотної колекції графа О. К. Розумовського за каталогами XVIII сторіччя». Авторка вперше подала інформацію про один із найбільших скарбів, якими володіє наша держава. Як зазначило «Дзеркало тижня» (31.07–06.08.2004), публікація створює умови для інформаційного прориву, здатного викликати справжній культурний шок у Західній Європі.

Спектр використання бібліотечних фондів, особливо рідкісних та раритетних видань, надзвичайно різноманітний. Деякі із них активізують творчість митців, слугують відтворенню історичних подій та фактів, поверненню сучасності видатних історичних постатей («Бизнес», 04.08.2003; «День», 16.11.2006). Так, відомий київський кінорежисер, письменник Юрій Омельчук на основі історичних пам'яток *Відділу зарубіжної українки* написав сценарій художньо-документального фільму «Монолог гетьмана», присвячений Павлу Скоропадському («Говорить і показує Україна», 29.04.2004).

У зв'язку з перевиданням мовою оригіналу – старопольською з паралельним перекладом українською віршів Данила Братковського «Світ по частинах розглянутий» (1697 р.) преса повідомила, що у фондах НБУВ збереглося 13 примірників книги, з яких 3 – у відділі стародруків і рідкісних видань і 10 – у відділі бібліотечних зібрань та історичних колекцій («Українська газета», 11–17.12.2003; «Україна молода», 30.03.2005; «Волинь», 21.07.2005).

У багатьох публікаціях йшлося про особливості збереження унікальних видань, проблеми створення державного реєстру старовинних і рідкісних книг та актуальність їх поцифрування. Ці та інші питання активно обговорювалися на черговому засіданні національного прес-клубу «Громада і влада», в інтерв'ю з завідувачкою Відділу стародруків та рідкісних видань, доктором історичних

наук Г. І. Ковальчук («Світ», листопад 2007; «Українська газета», 15–21.11.2007; «Демократична Україна», 23.11.2007; «Українське слово», 05–11.12.2007, «Дзеркало тижня», 22.12.2007; «Слово Просвіти», 27–31.12.2007). Цифрова електронна копія старовинної книжки – це можливість зробити її доступною для дослідників, викладачів, студентів, будь-кого, хто цікавиться раритетами, та захистити її від посягань злочинців, впевнена Галина Іванівна. Ще 1992 р. Кабмін України прийняв постанову, яка передбачала створення державного реєстру старовинних та рідкісних книжок. Але його не створено й досі! Тож напевно ніхто не знає, скільки рідкісних книг є в Україні, і скільки їх можна втратити назавжди. Через поважний вік, розпад паперу, згасання чорнила та фарб, деякі книжки загинуть, якщо їх не перенести на електронні носії. За інформацією Г. І. Ковальчук, бібліотекою вже поцифровано найрідкісніші книги, а також твори українських філософів XVII–XVIII ст. «У цифру» також переведені рідкісні почаївські стародруки, де є «жива» українська мова («Українське слово», 05–11.12.2007; «Слово Просвіти», 27–31.12.2007).

Відділ газетних фондів

Відділ газетних фондів НБУВ є найбільшим зібранням газетних видань в Україні. Як повідомила його тодішня завідувачка Т. О. Борисенко («Сільські вісті», 03.02.2006), цей структурний підрозділ було створено у далекому 1921 р. Тоді він ще не мав великого надбання – у 1925 р. тут зберігалось близько півмільйона примірників газет. З кожним роком фонд відділу збагачувався новими надходженнями. Станом на 1 січня 2006 р. тут налічувалося майже 200 тис. комплектів різних видань. Найдавнішими його виданнями є додатки до газети «Санктпетербургские ведомости» (1732), «Supplement z gazet cudzoziemskich» (1760) і «Харьковские известия» (1818). Зберігається у фондах і газета «Хлібороб», що виходила у Лубнах на Полтавщині протягом 1905 р. Унікальність цього видання полягала у тому, що воно друкувалося українською мовою. До 1917 р. в Україні видавалося 1200 назв газет, з яких у відділі зберігається близько 320 назв. З київської періодики наявні повні комплекти «Киевлянина», «Киевской мысли», «Киевского слова» та ін.

У фонді – велике зібрання часописів 1916–1930 рр. Чимало серед них односторонок, що виходили в той час у багатьох містах України. Взяти хоча б таке видання, як «На голод». Хоча у ті роки часописи

боролися не тільки з голодом: «На боротьбу з сухотами» (Житомир), «На боротьбу з туберкульозом» (Харків), «На допомогу безпризорному ребенку» (Київ). У відділі є видання періоду Великої Вітчизняної війни. Наприклад, «За Радянську Україну» виходило у 1941–1943 рр. під гаслом «Смерть німецьким окупантам». Зберігаються часописи, що видавалися на окупованій території. Більшість з них закликали до боротьби з німецькими окупантами. Проте є й колабораціоністські газети.

Демократична преса України зростала на хвилі боротьби з тоталітаризмом під гаслом незалежності. Партії, товариства, об'єднання пропагували свої ідеї, висвітлювали свою роль у демократизації суспільства. Солідна колекція таких видань, зібрана у відділі, відбита у друкованому каталозі «Неформальна преса в Україні» (1988–1991), куди увійшло 766 назв альтернативних часописів. Автори газетних публікацій відзначають, що у цьому структурному підрозділі НБУВ зосереджено справжнє багатство періодики минулих років («Сільські вісті», 07.04.2005). Завдячуючи «Каталогу дореволюційних газет», що зберігся у фондах бібліотеки, вдалося встановити дату народження першої та наступних попередниць нинішньої газети «Вечірній Київ». Перша київська «Вечірка» вийшла 22 грудня (за старим стилем) 1905 р. і називалася «Вечерняя газета» («Вечірній Київ», 12.01.2005). Автор іншої публікації («Хрещатик», 05.01.2006), готуючись до ювілею «Вечірнього Києва», відшукав на архівних полицях НБУВ перший номер цього видання. Займаючись пошуком безвісті пропалих людей у роки Другої світової війни, автор публікації в «Правді України» (02.02.2006) назвав цей відділ невичерпним джерелом історичних та літературних досліджень. Як повідомляє «Українське слово» (27.10–02.11.2004), під час підготовки до друку збірника з історії створення та функціонування часопису активно використовувалися його комплекти та додатки із фондів НБУВ.

У 2004 р. широкого розголосу в газетах набув факт передачі Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського друкованих видань української еміграції ХХ ст., які зберігалися в архівах органів держбезпеки («Голос України», 20.03.2004; «Киевские ведомости», 20.03.2004; «Сегодня», 20.03.2004; «Столичка», 22.03.2004; «Демократична Україна», 23.03.2004; «Вечірній Київ», 24.03.2004; «Українське слово», 24–30.03.2004; «Хрещатик», 24.03.2004; «Слово Просвіти», 25–31.03.2004). Йшлося про понад 800 підшивок

газет, 3,5 тис. журналів та брошур, які виходили протягом 40–80 років ХХ ст. за кордоном. Більшість матеріалів, надрукованих на шпальтах переданих видань, стосувалася періоду так званої «залізної завіси». Подаровані видання істотно поповнили фонд бібліотеки. Протягом короткого періоду (двох місяців) планувалося створити їх електронний каталог, яким буде зручно користуватися відвідувачам книгозбірні («Україна молода», 20.03.2004).

Фонд президентів України

Не залишилася поза увагою преси гордість НБУВ – Фонд президентів України (ФПУ) («Хрещатик», 17.10.2003). У 1996 р. глава держави Леонід Кучма затвердив Положення про Фонд президентів України, визначивши його структурним підрозділом НБУВ («Факты и комментарии», 05.06.2003). На думку керівництва бібліотеки, Фонд президентів України – це не витвір українського документознавства, а підтримка традиції, яка існує в багатьох країнах світу («Вечірній Київ», 14.01.2004). У цьому структурному підрозділі поряд з бібліотечними та архівними матеріалами про становлення, розвиток інституту президентства в Україні зберігаються подарунки, презентовані президентам України в роки їхнього перебування на найвищій державній посаді. Тому в ФПУ існує архівний, книжковий та музейний фонди. В архівному зберігаються вітальні листівки, телеграми тощо, у книжковому – колекція книг з автографами та написами, у музейному – різні експонати, насамперед подарунки президентам країни, а також їхні особисті колекції, передані до Фонду («Трибуна», 02.09.2003; «Правда України», 20–26.04.2006).

«Інститут президентства в Україні» – так називалася виставка, розгорнута на початку 2004 р. Представлені на ній експонати, документи, матеріали розповідали про державну і політичну діяльність та життя президентів нашої країни. Серед експонатів – матеріали з архівів, музеїв та бібліотек України. Це не просто демонстрація зібрання документів, а об'ємна панорама діяльності найвищих керівників України, які перебували на посаді президента в різні історичні періоди. Окрему експозицію було присвячено першому Президентові незалежної України Леоніду Кравчуку, який напередодні відсвяткував своє 70-річчя («Киевские ведомости», 12.01.2004; «Комсомольская правда в Украине», 17.01.2004; 10.08.2004; «Салон Дона и Баса», 23.01.2004; «Сегодня», 31.01.2004; «Дипломатический мир», 11–18.02.2004). З 2004 р. постійно діє

музейна експозиція «Подарунки Президенту України». Що характерно, презенти главі держави від видатних державних, політичних і громадських діячів зарубіжних країн найбільше цікавив відвідувачів бібліотеки. Всього ж на виставці представлено близько 100 експонатів. Вони відкривають завісу таємності щодо дарунків, які вручають глави держав один одному. Демонструвалися на виставці і подарунки президентам від звичайних громадян («Газета по-киевски», 23.02.2005). Серед таких подарунків переважають твори мистецтва: картини, виконані в різних техниках; предмети народних промислів: скриньки, вази, різьблення на дереві; декоративна зброя: шаблі, кинджали, стилізовані під національний стиль, булави як ознаки влади та державності. В колекції зберігається чимало пам'ятних знаків, присвячених проведенню конференцій та самітів («Експрес», 23–24.02.2007).

Історія бібліотеки

Не обділене увагою преси й минуле книгозбірні. Її історія, як повідомляють газети, тісно пов'язана з фундатором Всеукраїнської академії наук В. І. Вернадським. Саме він очолив Тимчасовий комітет із заснування універсальної Національної бібліотеки («Молода Галичина», 11.03.2003; «За вільну Україну», 12.03.2003; «Дзеркало тижня», 15–21.03.2003; «Свобода», 15.03.2003; «Хрещатик», 18.03.2003; «Освіта», 02–09.04.2003; «Сільські вісті», 04.04.2003; «Слава і Честь», 08.11.2003). Згадують журналісти і гетьмана Павла Скоропадського, який у серпні 1918 р. схвалив закон про створення фонду Національної бібліотеки Української держави («Робітничая газета», 28.07.2004; «День», 20.08.2005; «Дзеркало тижня», 17–23.11.2007; «Газета по-українськи» 27.11.2007; «За українську Україну», 24–30.12.2007). Відзначено великі заслуги невтомого громадсько-політичного діяча Миколи Василенка у створенні Національної бібліотеки, який у період Гетьманату виконував обов'язки голови Ради міністрів, міністра народної освіти, голови Державного сенату («Київській телеграф», 27.01–02.02.2006; «Освіта України», 21.02.2006; «Хрещатик», 19.04.2006; «Слово просвіти», 09–15.11.06). Існують припущення, що саме намір створити Українську Академію наук та Національну бібліотеку утримував М. П. Василенка на міністерській посаді.

З поміж інших історичних довідок газети подали інформацію про те, що Староакадемічний корпус Київської духовної академії після її закриття на початку 1920 р. було передано філії національної кни-

гозбірні, а вся цінна колекція бібліотеки КДА, за постановою уряду, переїхала до Всенародної бібліотеки України («Україна молода», 04.11.2004, «Рідне Прибужжя», 14.01.2006). А найпершою книгою у фондах цієї установи стали «Нариси історії Києва» Максима Берлінського, видані у 80-ті роки XIX ст. Її приніс, відгукнувшись на заклики вчених робити пожертви бібліотеці, бібліофіл Стешенко. Пізніше держава виділила чимало грошей на закупівлю літератури. Співробітники бібліотеки та науковці Академії наук їздили європейськими країнами і купували цілі колекції. В результаті такої цілеспрямованої роботи архіви НБУВ нараховували напередодні Другої світової війни майже 4 млн. одиниць зберігання («Київские ведомости», 19.11.2000). У пресі також писалося, що у 30-ті рр. Володимирський собор став на деякий час книгосховищем бібліотеки Академії наук («Дзеркало тижня», 02–08.09.2006). Згадується у публікаціях унікальна за архітектурою споруда Філії № 1, що є частиною архітектурного ансамблю, створеного знаменитим Вікентієм Беретті понад сто років тому і розташованого в одній із найкрасивіших історичних частин Києва на вул. Володимирській. Зведення цієї споруди призупинила Перша світова війна, і тільки 2 серпня 1926 р. почали добудовувати спеціальний бібліотечний корпус, який на той час був майже зруйнованим. Наприкінці 30-х років минулого століття, дотримуючись класичного стилю, будівельні роботи продовжив талановитий архітектор Василь Осьмак. Йому належать також оригінальні проекти внутрішніх інтер'єрів цієї споруди («Літературна Україна», 14.11.2002).

Загальна інформація

Насиченим виявився загальний розділ «Інформація». До нього потрапили публікації, які не вкладалися за змістом у тематику інших розділів класифікаційної схеми. Тут переважали матеріали про події, які не мали прямого відношення до роботи установи, але водночас впливали на неї. Тематами таких публікацій були: негативний вплив роботи транспорту на унікальне книгосховище НБУВ у 2002–2003 рр. («Вечірній Київ», 18.06.2002; «Хрещатик», 14.08.2003; 05.09.2003), спільні навчання Київського гарнізону Державної пожежної охорони та підрозділів Міністерства з надзвичайних ситуацій у головному корпусі бібліотеки («Київские Ведомости», 05.03.2003; «Вечерние вести», 06.03.2003; «День», 06.03.2003; «Україна молода», 06.03.2003; «Хрещатик», 06.03.2003; «2000: Уикенд», 13.03.2003) тощо. Та найбільшого розголосу

у ЗМІ набув факт появи тріщин на споруді книгозбірні, який пов'язували, насамперед, з будівництвом станції метро «Деміївська» («Обзор», вересень 2007, «Аргументы и факты в Украине», вересень 2007; «Газета по-киевски», 18.09.2007; «Газета 24», 19.09.2007; «Газета по-українськи», 19.09.2007; «Сегодня», 19.09.2007; 20.09.2007, «15 минут», 20.09.2007; «Финансы», 21.09.2007). Однак, як зазначає преса, метробудівці та міське керівництво намагалися пов'язати появу тріщин з природними чинниками («Хрещатик», 19.09.2007; «Газета по-киевски», 21.09.2007; 14.11.2007; «Україна молода», 29.09.2007).

Ось так виглядала найбільша книгозбірня держави у дзеркалі вітчизняної преси 2002–2007 рр.

Висновки

На основі матеріалів, опублікованих в українській газетній періодиці, можна констатувати:

1. Діяльність найбільшої книгозбірні України постійно перебувала у полі зору масс-медіа.
2. Друковані матеріали у формі інтерв'ю та бесід з керівництвом НБУВ, її провідними фахівцями були найбільш змістовними. В таких публікаціях подавався конструктивний аналіз бібліотечної галузі та діяльності національної книгозбірні, розкривалися унікальність її фондів, напрями та перспективи інноваційних бібліотечних процесів, особливості та можливості сучасних інформаційних технологій, інтегруюча роль бібліотеки в інформатизації суспільства.
3. Найбільшу увагу преса зосереджувала на подіях резонансного характеру, якими можна легко зацікавити читача, а також на культурно-просвітницьких заходах установи.
4. Загалом же публікації, присвячені діяльності НБУВ, засвідчують про:
 - недостатню обізнаність їх авторів з проблем, про які вони пишуть;
 - неточність та неперевіреність надрукованої інформації;
 - неналежне редагування текстів повідомлень;
 - суб'єктивізм у тлумаченні подій та фактів, в окремих випадках їх тенденційне подання.

Список використаної літератури

1. *Танатар, Н. В.* Бібліотеки України у дзеркалі преси (Контент-аналіз газетних публікацій, липень–вересень 2002 року) [Текст] / Н. В. Танатар // Бібліотечна планета. – 2003. – № 2. – С. 11–14.

2. *Шишкіна, В. Г.* Проблеми розвитку бібліотечної справи в Україні (За матеріалами публікацій газетних видань Криму, надрукованих протягом 2002 року) [Текст] / В. Г. Шишкіна, А. Г. Федорчук // Наук. праці Нац. б-ки України імені В. І. Вернадського. – К., 2004. – Вип. 12. – С. 44–57.

3. *Танатар, Н. В.* Загальні принципи побудови інформаційно-аналітичної системи «Імідж бібліотечної справи та бібліотек України в газетній періодиці» [Текст] / Н. В. Танатар // Наук. праці Нац. б-ки України імені В. І. Вернадського. – К., 2003. – Вип. 11. – С. 223–234.

4. *Третяк, Т. І.* Особливості методики опрацювання газетних публікацій для формування бази даних інформаційно-аналітичної системи «Імідж бібліотечної справи та бібліотек України в газетній періодиці» [Текст] / Т. І. Третяк, А. Г. Федорчук // Наук. праці Нац. б-ки України імені В. І. Вернадського. – К., 2004. – Вип. 13. – С. 288–298.

5. *Танатар, Н. В.* Бібліотеки України у дзеркалі газетних публікацій 2003 року – року культури в Україні : (Стаття перша. Загальні положення. Робота з читачами. Ювілей бібліотек) [Текст] / Н. В. Танатар // Бібліотечна планета. – 2004. – № 3. – С. 24–27.

6. *Танатар, Н. В.* Українські бібліотеки у дзеркалі газетних публікацій 2003 року – року культури в Україні : (Стаття друга. Сучасний стан галузі. Комп'ютеризація бібліотек. З'їзди та конференції. Технічне оснащення) [Текст] / Н. В. Танатар // Бібліотечна планета. – 2004. – № 4. – С. 17–22.

7. *Танатар, Н. В.* Українські бібліотеки у дзеркалі газетних публікацій 2003 року – року культури в Україні : (Стаття третя. Інформаційні проекти. Програми розвитку бібліотек. Законодавчі акти. Бібліотечні фонди та їхнє формування. Канадсько-українські бібліотечні центри. Інформаційно-ресурсні центри «Вікно в Америку») [Текст] / Н. В. Танатар // Бібліотечна планета. – 2005. – № 1. – С. 8–13.

8. *Танатар, Н. В.* Особливості висвітлення українською пресою бібліотечної тематики : контент-аналіз газетних публікацій [Текст] / Н. В. Танатар // Бібліотекознавство, документознавство, інформологія. – 2005. – № 1. – С. 38–48.

9. *Танатар, Н. В.* Імідж Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в пресі : контент-аналіз газетних публікацій за 2003 рік [Текст] / Н. В. Танатар // Бібл. вісник. – 2005. – № 2. – С. 44–47.

10. *Танатар, Н. В.* Библиотечное дело в Украине: контент-мониторинг газетных публикаций за 2004 год [Текст] / Н. В. Танатар // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. – К., 2005. – Вип. 3. – С. 83–98.